

Amfetamin – metamfetamin

Grupp: syntetiska centralstimulantia av amfetamintyp.

Sammansättning och former: amfetamin i fri basform är en färgad, flyktig och illaluktande vätska. För att kunna hanteras praktiskt omvandlas amfetamin till sulfat, som beroende på tillverkningsprocessen kan vara vita, bruna, gula eller grå pulver. Metamfetamin förekommer även som kristaller ("ice"). Pulvren förpackas ofta i kapslar, påsar, papperskuvert eller blandas i tabletter.

Benämningar: för amfetamin: benzedrin, Dexamin, Dexedrine, för metamfetamin: Desoxyn, "meth", "speed", "yaba", i kristallform: "crystal", "glass", "ice", för båda: "cs", "uppåttjack", "ferietabletter".

Doser: En missbruksdos (minsta verifierbara rusgivande dos för en icke tillvand person) motsvarar ca 100 mg i utblandad form. Farmakologisk påverkan ges från 10 mg. Missbruket kan omfatta stora doser och bli mycket intensivt under korta perioder.

Tillförsätsätt: injicering, nedsväljning av tablett eller lösning, snusning, för metamfetamin i kristallform även rökning (inhalation).

Ruseffekter: eufori, kraftkänsla, aktivitetsbehov, sexuell upphetsning, rastlöshet, motorisk oro.

Biverkningar: muntorrhet, motorisk oro, hjärklappning, ångest, vid stora doser: paranoida psykosor med aggressivitet och farlighet för omgivningen, impulsgenombrott, vid mycket höga doser risk för allvarlig hjärt- och kärlpåverkan med i värsta fall dödlig cirkulationskollaps.

Beroenderisk: hög, missbruket kan pågå med upprepat intag av stora doser under flera dagar.

Skadeverkningsrisker: uttorkning, svåra tandskador, kraftig avmagring, störningar i motoriken, paranoida psykosor med hallucinationer, vid långvarigt missbruk även förhöjd dödlighet p.g.a. hjärtsvikt, olyckshändelser m.m.

Sammanfattande beskrivning: Amfetamin och metamfetamin är kraftigt beroendeframkallande även om processen inte går lika hastigt som för t.ex. heroin. Medlen kan ge mycket kraftiga påverkansgrader med kraftfulla inslag av aggressivitet och förföljelsemani (paranoia). Missbrukarna kan vara farliga för sig själva och sin omgivning, bl.a. genom hög brottsaktivitet. På grund av den höga graden av upphetsning och den motoriska oron kan dock missbrukaren bli höggradigt klumpig eller omdömeslös under brott.

Tillägg beträffande metamfetamin (infört november 2020):

Metamfetamin förekommer dels i pulverform, dels kristalliserad form.

Metamfetamin i pulverform är ett amfetaminderivat som ger ett starkare och snabbare rus än amfetamin och som också anses mer beroendeframkallande än amfetamin. Metamfetamin har å andra sidan inte lika långvarig ruseffekt som amfetamin. I Sverige är amfetamin betydligt mer vanligt förekommande än metamfetamin och båda substanserna säljs ofta som amfetamin. I

domstols-praxis anses preparaten straffvärdesmässigt helt likvärdiga, se bl.a. NJA 2018 s. 677 "Lönnfacket II".

Kristalliserat metamfetamin (ICE) framställs från efedrin genom en process som ger en mycket hög renhetsgrad. Vid missbruk värms kristallerna upp och ångorna dras ner i lungorna. Det finns rapporter från USA, där metamfetamin är relativt vanligt, som visar att skadeverkningarna vid missbruk av ICE är stora. ICE förekommer i relativt liten omfattning i Sverige. Under perioden 2018-sep 2020 har Nationellt forensiskt centrum (NFC) och Tullverket analyserat drygt 300 beslag. De flesta beslagen har varit små och avsett en eller ett par gram.

Mot bakgrund av ovanstående finns det relativt få domar där straffvärdet av ICE behandlas. I den domstolspraxis som finns jämföras ICE liksom metamfetamin i övrigt med amfetamin och MDMA, se bl.a. Svea hovrätts dom i mål B 3302-20 den 25 maj 2020 och Malmö tingsrätts dom i mål B 498-16 den 25 juni 2016. Det är en bedömning som vi på Utvecklingscentrum, utifrån den kännedom vi har om ICE i dagsläget (september 2020), kan dela. Det faktum att ICE har en mycket hög renhetsgrad och sällan innehåller några utblandningsämnen gör att en liten mängd kan vara väldigt potent. En mycket hög renhetsgrad av ett preparat är något som enligt gällande praxis, se bl.a. NJA 2013 s. 321, ska påverka straffvärdesbedömningen vid narkotikabrott.